Bijlage 1: Korte beschrijving stand van zaken per maatregel

Deze bijlage bevat een korte beschrijving van de voortgang van de verschillende maatregelen uit het Herbeleggingsplan Vastgoed Defensie en de vastgoedmaatregelen uit de nota *In het belang van Nederland*. Waar nodig is er aandacht voor risico's en risicobeheersing. Eerst worden de maatregelen behandeld waarover bijzonderheden te melden zijn. Daarna volgt een lijst van maatregelen die op schema liggen en waarover geen bijzonderheden te melden zijn. Ten slotte volgt een lijst van voltooide en vervallen maatregelen.

Regio Den Haag (incl. afstoting Koningin Beatrixkazerne, verhuizing CIMIC Centre of Excellence en afstoting IDL)

Het besluit tot versterking van de veiligheidsketen met extra pelotons voor de Koninklijke Marechaussee heeft tot gevolg gehad dat afgelopen maanden het beleggingsplan voor de regio Den Haag is herzien. Het belangrijkste gevolg van deze herziening is dat de Koningin Beatrixkazerne ten minste tot en met 2022 nodig is om alle eenheden in de regio Den Haag te kunnen huisvesten. Hiermee is afstoting van de Koningin Beatrixkazerne met minimaal vijf jaar uitgesteld.

De verhuizing van het *Cimic Centre of Excellence* (CIMIC CoE) van de tijdelijke huisvesting in het voormalige pand van het Instituut Defensie Leergangen (IDL) in Den Haag naar het rijkspand in Den Haag staat nog steeds eind 2016 gepland. De vertraging in afstoting van deze defensielocatie blijft daardoor beperkt tot één jaar, zoals in de vorige rapportage is gemeld.

Regio Utrecht (herbelegging Kromhoutkazerne)

Er is nog geen overeenstemming met de medezeggenschap DMO over de verplaatsing van het Haagse deel van de DMO naar de Kromhoutkazerne in Utrecht. Hierover heb ik uw Kamer op 23 oktober jl. geïnformeerd (Kamerstuk 32 678, nr. 32).

Herbelegging opslag (reductie 20%)

De grote diversiteit aan projecten binnen deze maatregel zorgt ervoor dat de voorbereiding meer tijd kost dan voorzien. De besparingen worden hierdoor één jaar later behaald. In de periode 2017- 2023 nemen de besparingen geleidelijk toe tot € 6,45 miljoen per jaar.

Regio Breda

De herhuisvesting van eenheden in Breda ligt op schema, met uitzondering van de verplaatsing van de Defensie Paraschool (DPS). Een deel van de gezamenlijke opleiding is al operationeel in het Belgische Schaffen. Over de huisvesting van het resterende deel van de Paraschool is nog overleg met België gaande. Het zuidelijke deel van de Seeligkazerne wordt daarom later afgestoten.

Ontwikkeling Marine Etablissement Amsterdam (MEA)
De uitvoering van de bestuursovereenkomst voor de ontwikkeling van het Marine Etablissement Amsterdam (MEA) verloopt voorspoedig. Na de overdracht van de Voorwerf, het oudste gedeelte van het MEA, aan het bureau dat namens het Rijk en de gemeente zorgt voor de uitvoering van de bestuursovereenkomst, volgt in 2016 de strook grond met opstallen aan de centrumzijde. De mogelijkheden voor de tijdelijke commerciële exploitatie worden hiermee vergroot. De gebouwen op de Voorwerf zijn nu geheel verhuurd. Eind 2015 wordt ook de tijdelijke brug gelegd, waardoor een doorgaande fietsroute ontstaat.

Op het resterende gedeelte van het MEA worden in de eerste helft van 2016 verschillende bijeenkomsten in het kader van het Nederlandse EU-voorzitterschap gehouden. De voorbereidingen daarvan verlopen volgens schema.

In de plannen voor het MEA zou Defensie nog aanwezig blijven in de vorm van de staf van District West van de Koninklijke Marechaussee (KMar). Door de invoering van informatiegestuurd optreden is dit gebouw echter niet langer nodig voor de KMar. In het kader van nationale taken en de maatschappelijke verankering van de krijgsmacht, blijft een aanwezigheid van Defensie in de hoofdstad van belang. Daarom is besloten om het Dienstencentrum Werving en Selectie (DCWS), dat nu elders op het MEA is ondergebracht, in het KMar-gebouw te huisvesten. DCWS heeft een groot ruimtebeslag en kan daarom niet zonder kostbare en tijdrovende nieuwbouw elders worden ondergebracht. Hiervoor is wel een verbouwing van het KMar-gebouw nodig.

Risico's
Om ruimte op het marineterrein vrij te kunnen maken moet nog een aantal kleinere eenheden verhuizen waarvoor elders verbouwingen worden gedaan. Door bijvoorbeeld vergunningsprocedures of capaciteitstekorten bij uitvoerders kunnen hierbij vertragingen optreden. De beheersing van risico's is belegd in een gezamenlijke stuurgroep van de gemeente Amsterdam, het RVB en Defensie. De stuurgroep ziet toe op uitvoering van de bestuursovereenkomst.

Regio Den Helder (incl. Joost Dourleinkazerne Texel)
Het beleggingsplan voor de Nieuwe Haven wordt bijgesteld als gevolg van het besluit de Joost Dourleinkazerne op Texel te sluiten. De sloop van tijdelijke legering op Willemsoord is vertraagd vanwege het later gereedkomen van gerenoveerde legering op de Nieuwe Haven. Dit veroorzaakt een licht lager resultaat in 2016. De maritieme *special forces* die nu gehuisvest zijn in de Van Braam Houckgeestkazerne in Doorn, worden verplaatst naar Den Helder. De financiële gevolgen van deze

verplaatsing worden nader uitgewerkt. Het bijgestelde plan voor Den Helder zal naar verwachting medio 2016 gereed zijn.

Risico's
Het bijstellen van het beleggingsplan voor de Nieuwe Haven vergt de nodige tijd en vormt een risico voor het tijdig kunnen afstoten van de kazerne op Texel.

Schuifplan Ermelo
Met de voorziene oplevering van twee deelprojecten in de eerste helft van 2016 zijn de werkzaamheden in Ermelo ten behoeve van de sluiting van de Van Hornekazerne in Weert voltooid. Daarna resteert nog het onderbrengen van het Civiel Militair Interactie Commando op legerplaats Stroe en het herhuisvesten van het Operationeel Ondersteuningscommando Land (OOCL) op de Koning Willem III kazerne in Apeldoorn. De realisatie van beide projecten is voorzien in 2020.

Ten aanzien van de herontwikkeling van de Van Hornekazerne in Weert is in de vorige rapportage gemeld dat de gemeente geïnteresseerd is in de verwerving daarvan en dat hiervoor een taxatie zal worden uitgevoerd. Inmiddels is de kazerne voor een periode van vijf jaar ingezet als asielzoekerscentrum.

Herinrichting Defensiebedrijf Grondgebonden Systemen
Op dit moment wordt door een extern adviesbureau onderzocht of het Defensiebedrijf Grondgebonden Systemen door invoering van een ander logistiek systeem efficiëntiewinst kan behalen. Pas als hierover duidelijkheid is kunnen de gevolgen hiervan voor het nieuwbouwproject worden vastgesteld. De voorbereidingen voor de uitvoering van deze maatregel nemen dan ook meer tijd in beslag. De ingebruikname van het nieuwe magazijn wordt met vier jaar vertraagd naar 2021.

Reorganisatie materieellogistieke eenheden
De eerste fase van de renovatie van het complex van het Materieellogistiek Commando in Leusden wordt in 2016 voltooid. Hierover is de Kamer geïnformeerd door middel van de brief van 28 oktober jl. (Kamerstuk 33 763, nr. 90). De tweede projectfase betreft het voldoen aan alle actuele bouw- en arbo-eisen en het opnieuw inrichten van de werkplaatshal in verband met de invoering van nieuwe (wapen)systemen en een gewijzigde bedrijfsvoering. De tweede fase zal in 2017-2021 worden uitgevoerd.

Herbestemming/afstoting post De Peel te Vredepeel
Het KMar-pand bij de entree van de Luitenant-generaal Bestkazerne zal in 2016 worden aangewend voor de huisvesting van de KMar-recherche die nu nog gebruik maakt van een huurpand in Den Bosch. Onderzocht wordt of daarnaast nog civiel medegebruik mogelijk is door de regionale brandweer. Dit pand wordt dus aangehouden door Defensie.

Herbelegging KMar-brigade Noord-Holland/post Den Helder
De aanpassing van een terminal in IJmuiden voor het huisvesten van de KMar-post Brigade Noord-Holland zal dit jaar zijn voltooid. Na de ingebruikname van het nieuwe onderkomen zal de huidige huurlocatie in 2016 worden afgestoten. Het plan om de brigadestaf evenals de recherche en de Bijzondere Dienst in 2018 vanaf het MEA te verplaatsen naar de Koningin Maximakazerne is ongewijzigd.

Afstoting POMS Eygelshoven
Zoals opgenomen in de brief 'Stand van zaken chroomhoudende verf' van 1 oktober jl. (Kamerstuk 34 300 X, nr. 10), heeft het GGD-onderzoek naar chromaathoudende stoffen en zware metalen uitgewezen dat er geen risico's zijn voor de gezondheid van medewerkers op deze locatie. De afstoting van deze voormalige POMS-site kan daarom worden voortgezet.

Bedrijfsgroep Transport Amsterdam en Militaire Post Organisatie
Het project voor het aanpassen van een bestaand pand op Camp New Amsterdam voor de huisvesting van de Werkeenheid Amsterdam van de Bedrijfsgroep Transport en de Militaire Post Organisatie wordt uitgewerkt bij het RVB, maar vergt meer tijd dan voorzien. Het aanpassen van de bestaande bouw loopt daardoor vertraging op en de ingebruikname schuift met een half jaar op naar eind 2017. De besparing vanwege het afstoten van MC Harskamp treedt pas op in 2022, nadat ook de nieuwbouw van een magazijn in Soesterberg gereed is.

Defensie Gezondheidszorgorganisatie (DGO)
De reorganisatie van de Defensie Gezondheidszorgorganisatie is nog niet voltooid, maar er is nu wel duidelijkheid over de inrichting van de eerstelijnsgezondheidszorg. Het aantal vestigingsplaatsen is vastgesteld op 30 (inclusief vier internationale plaatsen). Ten aanzien van de tandheelkundige zorg is het overleg met de bonden nog gaande. De realisatie van de huisvesting vertraagt met ongeveer tweeëneenhalf jaar. Omdat hierdoor ook de sloop van diverse gebouwen wordt uitgesteld, worden de besparingen naar verwachting pas vanaf 2018 behaald.

Naar aanleiding van inspecties door de Inspecteur Militaire Gezondheidszorg (IMG) zijn de projecten voor de locaties in Ermelo en Stroe inmiddels van start gegaan. Voor beide projecten is het definitief ontwerp binnenkort gereed. Hierna worden deze projecten aanbesteed.

Risico's
Zo lang het volledige reorganisatieplan DGO niet is vastgesteld, bestaat er een risico op verdere vertraging van plannen en opbrengsten.

Herbelegging Instituut Defensie Geneeskundige Opleidingen (IDGO)
De voorgenomen verplaatsing van het IDGO van Hilversum naar Ermelo wordt los van de reorganisatie DGO bezien. Wel is vertraging opgetreden als gevolg van deze reorganisatie. De financiële gevolgen van deze verplaatsing worden nader bezien. De afstoting van de Korporaal van Oudheusdenkazerne in Hilversum zal naar verwachting maximaal vijf jaar later plaatsvinden.

Herinrichting munitieketen
De maatregel herinrichting Defensie munitieketen loopt vertraging op vanwege een herziening van de omvang van voorraden in relatie tot de versterking van de basisgereedheid van de krijgsmacht. Daarna zal de infrastructurele huisvesting van de munitieketen verder worden uitgewerkt. De afstoting en sloop van vastgoed zullen naar verwachting in 2019 zijn voltooid.

Taakstelling verkleining footprint
Het strikter toepassen van de vastgoednormering zal in 2020 en volgende jaren resulteren in een taakstellende exploitatiebesparing van € 13,2 miljoen per jaar. Het te verkleinen gebouwoppervlak op bestaande defensieterreinen bedraagt 440.000 m^2. Dit komt neer komt op acht procent van de vastgoedportefeuille.

Deze zomer is aan het RVB opdracht verstrekt voor de sloop van 47.000 m^2 gebouwoppervlak. Tezamen met de 106.000 m^2 waartoe al eerder opdracht is gegeven, brengt dit het totaal voor de eerste fase op 153.000 m^2. Dit komt overeen met ongeveer 35 procent van de totale reductiemaatregel. De besparing die hiermee wordt bereikt is € 4,6 miljoen per jaar en vergt een eenmalige investering van € 3,9 miljoen.

De tweede fase wordt in de tweede helft van 2015 uitgewerkt. Deze tweede fase moet leiden tot een vermindering van het gebouwoppervlak met nog eens ruim 287.000 m^2 en een aanvullende besparing van € 8,6 miljoen in de exploitatie.

Risico's
Het verder uitwerken van de plannen voor de tweede fase vergt de nodige tijd en vormt daarmee een risico voor het tijdig behalen van de opbrengsten. Dat risico wordt ondervangen door een aanvullende taakstelling aan de defensieonderdelen voor die tweede fase.

Verplaatsen Air Operations and Control Stations (AOCS) luchtgevechtsleiding en luchtverkeersleiding
Er worden nu diverse projecten voorbereid om in 2017 de co-locatie van de civiele en militaire luchtverkeersleiding op Schiphol-Oost te realiseren. Deze co-locatie moet zijn voltooid voordat de luchtruimwijzigingen in EU-verband kunnen worden

doorgevoerd. Deze projecten worden uitgevoerd in samenwerking met Luchtverkeersleiding Nederland. Begin 2016 wordt uw Kamer nader geïnformeerd over de behoeftestelling (DMP-A-brief).

Het verplaatsen van de luchtgevechtsleiding is complex en kost meer tijd. De financiële gevolgen van de verplaatsing zijn nader uitgewerkt en validatie van deze informatie is gaande. Het totale programma met de huisvesting voor *contingency*- en simulatiecapaciteit, opleiding, training en legering zal naar verwachting in 2020 gereed zijn, waarna het AOCS in 2021 kan worden afgestoten. Dit heeft geen invloed op de verwachte financiële opbrengsten, omdat die pas vanaf 2022 waren ingeboekt.

Risico's
Het verplaatsen van de luchtverkeersleiding en de luchtgevechtsleiding is complex en kost voor de luchtgevechtsleiding meer tijd. Er is daarom een risico op vertraging en meerkosten.

Reorganisatie KMar
Een nadere detaillering van de exploitatiecijfers van deze maatregel laat een iets beter resultaat zien. De besparing stijgt daarbij van € 0,13 miljoen naar € 0,20 miljoen per jaar vanaf 2020. De vastgoedopbrengst is vastgesteld op ongeveer € 2 miljoen per jaar, maar wordt voor een groot deel ingezet om de hogere IT-exploitatie voor het informatiegestuurd optreden te compenseren (Kamerstuk 33 763, nr. 70). Het concept-reorganisatieplan is in december 2015 gereed.

Maatregelen op schema
- Reorganisatie militaire muziek (eind 2015/begin 2016 gereed)
- Afstoten splinterlocaties
- Herbelegging Legerplaats bij Oldebroek (LBO) en Lkol Tonnetkazerne (LTK) 't Harde (op enige sloopwerkzaamheden na gereed)
- Afstoting Kamp Nieuw Milligen (KNM) te Uddel
- Herbelegging Oranjekazerne (ORK) te Schaarsbergen (eind 2015/begin 2016 gereed)
- Herbelegging Generaal-majoor De Ruyter van Stevenickkazerne (RVS) te Oirschot
- Herbelegging Ltgen Bestkazerne te Vredepeel
- Afstoten Nassau Dietz Kazerne (NDK) Budel
- Reorganisatie NATRES

Voltooide maatregelen
- Medegebruik Maritiem Vliegkamp De Kooy
- Medegebruik vliegbasis Eindhoven

- Intensiveren gebruik locatie luchtmachttoren Breda
- Herhuisvesten post Breda MTV op de Trip van Zoudtlandtkazerne
- Verplaatsen regiokantoor DVD Zuid naar kantorenlocatie luchtmachttoren
- Herschikken Defensie Materieel Organisatie (DMO) in Den Haag
- Ontkoppeling DMO-bedrijven
- Herbelegging opslag DMO

Vervallen maatregel

- Herhuisvesten eenheden van het District Landelijke en Buitenlandse Eenheden (DLBE) op Kamp Nieuw Milligen (KNM) te Uddel